

RESULTATEN INTERVIEWS

Datum: 4 februari 2016
Betreft: Resultaten interviews toekomst Centra

Resultaten interviews toekomst Centra

In de zomer van 2015 zijn de directeuren van acht Centres of Expertise en Centra voor Innovatief Vakmanschap bij elkaar gekomen om na te denken over de toekomst van het *collectief* van de inmiddels 99 Centra. Een Kerngroep van Centra vormde zich, de namen staan in de bijlage achterin dit rapport. Ook werd er uitgebreid gesproken met negen vertegenwoordigers vanuit het bedrijfsleven die gelieerd zijn aan Centra. De uitkomst hiervan was dat deze 17 partijen een globaal beeld hadden van die toekomst, maar dat men vond dat dit wel breder getoetst moest worden. Daarom werd door de kerngroep van de acht Centra een uitgebreide vragenlijst opgesteld die bij meer Centra, meer bedrijven en regionale en lokale overheden uitgezet werd, zodat van zoveel mogelijk bij Centra betrokken partners het perspectief op die toekomst -bottom up dus- bekend zou worden. Er zijn naast de eerste 17 gesprekken in totaal 68 uitgebreide interviews afgenomen, wat het totaal op 85 brengt.

Dat totaal bestaat uit respondenten van:

Organisatie	Aantal
Centres of Expertise	18
Centra voor Innovatief Vakmanschap	14
RIFs	20
Gemeenten	7
Provincies	2
Kleine bedrijven	9
Grote bedrijven	9
Overig (bijv. ontwikkelingsmaatschappij, multi-stakeholdercoöperaties)	6

In dit document vindt u een uitgebreide samenvatting van de resultaten van de 68 interviews. De resultaten van de oorspronkelijke exercitie uit de zomer van 2015 is te vinden in een ander document, dat u eventueel op kunt vragen bij Judith Vos, j.vos@deltapunt.nl. Er is ook een powerpoint met visuele weergave beschikbaar van de belangrijkste uitkomsten per vraag, zie het aparte document daarvoor.

SAMENVATTING INTERVIEWS

Bij de start van de gesprekken is telkens eerst de definitie van Centra voorgelezen zoals die momenteel wordt gehanteerd. In principe zouden alle respondenten zich op zijn minst grotendeels in deze definitie moeten kunnen herkennen. Deze werkdefinitie werd door alle respondenten omarmd, en is daarmee ook een praktisch uitgangspunt om op verder te bouwen:

Centra zijn publiek-private samenwerkingsverbanden waarin overheid, bedrijfsleven en onderwijsinstellingen samenwerken om te kunnen voorzien in meer en betere studenten, in toepassingsgericht onderzoek voor het bedrijfsleven, in vraaggericht opleiden en in om-, bij- en nascholing. Op deze wijze wordt de samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven verbeterd.

ALGEMEEN

1. Met wie is de vragenlijst besproken?

De vragenlijst is besproken met vertegenwoordigers vanuit 13 Centres of Expertise, 11 Centra voor Innovatief Vakmanschap, 20 RIF's, 7 gemeenten, 2 provincies, 5 kleine bedrijven en 4 grote bedrijven. Daarnaast waren er enkele Centra met een eigen subsidie, ontwikkelingsmaatschappijen en multi-stakeholdercoöperaties. In totaal waren er 65 respondenten op deze vraag.

Alle categorieën zijn hiermee representatief vertegenwoordigd in de interviews.

Er waren in totaal bijna 30 vragen, deels open, deels gesloten, met altijd ruimte voor extra opmerkingen. De interviews duurden tussen de 35 minuten en 1:45 uur.

2. Vindt u dat de centra gezamenlijk een toekomstvisie moeten formuleren?

87,7% van de 65 respondenten op deze vraag was het eens met de stelling dat Centra gezamenlijk een toekomstvisie moeten formuleren. 9,2% was het hiermee oneens en 3,1% gaf aan geen mening te hebben.

De respondenten die het niet eens waren met de stelling gaven bijvoorbeeld aan bang te zijn voor een 'Poolse landdag'. Voorstanders benadrukten de kracht van gezamenlijk opereren en gaven aan het goed te vinden dat de Centra zelf zich willen organiseren.

KWALITEITSCRITERIA

3. Vindt u het een goed idee om gezamenlijk vast te stellen aan welke kwaliteitscriteria centra moeten voldoen?

Respondenten kregen te horen dat met criteria werd gedoeld op elementen die aangeven waar een Centrum minimaal aan voldoet; zodat partners en gebruikers van een centrum weten wat ze kunnen verwachten aan kwaliteit. 81,5% van de respondenten vond het een goed idee om gezamenlijk kwaliteitscriteria vast te stellen.

Bij deze vraag kwam af en toe aanvullend commentaar vanuit de respondenten. Zo werd gesteld dat bij het bepalen van criteria het bedrijfsleven goed betrokken moet zijn. Ook zou er gekeken moeten worden of het bij het vaststellen van criteria nodig is om onderscheid te maken tussen CoE's en CIV's.

4. Hoe belangrijk vindt u onderstaande kwaliteitscriteria voor de structuur van centra?

Bij deze vraag werd van zes mogelijke criteria gevraagd hoe belangrijk de respondenten ze vonden. Hierbij waren vijf antwoordmogelijkheden: helemaal niet belangrijk, niet belangrijk, neutraal, belangrijk of heel belangrijk. Daar deze criteria uit de gesprekken in de zomer al veel waren genoemd, of dat het bestaande officiële criteria waren, deed verwachten dat in principe alle criteria overwegend als belangrijk of heel belangrijk zouden worden beschouwd. Dit bleek ook het geval te zijn:

Stelling	Belangrijk of heel belangrijk
Centra bestaan uit ten minste één onderwijsinstelling en één organisatie uit het bedrijfsleven.	83,5%
Verantwoordelijkheden binnen centra zijn duidelijk verdeeld, risico's zijn in kaart gebracht.	81,9%
Centra zijn inhoudelijk een top-off van de onderwijsinstelling; dat wil zeggen: ze maken geen onderdeel uit van het reguliere programma, maar voegen iets extra's toe.	60,6%
Centra in huis zijn uitgerust met alle noodzakelijke middelen om projecten, onderzoeken en diensten waar vraag naar is op te kunnen leveren.	45,4%
Medewerkers binnen centra beschikken over de juiste vaardigheden en actuele marktkennis.	86,3%
De kwaliteit van onderwijs en onderzoek moeten geborgd zijn.	80,9%

De uitzondering is direct duidelijk: dat Centra middelen 'in huis' moeten hebben werd door

een meerderheid als minder belangrijk beschouwd. Het meest gehoorde commentaar hierbij was dat het handiger is om gewoon materiaal en mensen in te vliegen waar per project behoefte aan is. Faciliteiten kunnen ook op andere locaties geregeld worden.

In de gesprekken werden nog een aantal andere zaken opgemerkt door de respondenten. Zo werd door meerdere respondenten gesteld dat het in kaart brengen van risico's belangrijk is, maar ook zijn grenzen kent: er moet immers juist binnen Centra ruimte zijn en blijven om te kunnen experimenteren. Dat betekent de facto dat je niet van tevoren alle risico's in kaart gebracht kunt hebben. Ook werd gesteld dat het reguliere onderwijs eigenlijk onderdeel zou moeten zijn van de werkwijze van centra, omdenken dus.

Dat Centra de kwaliteit van het onderwijs moeten verbeteren is meer een eindproduct dan een uitgangspunt, aldus enkele respondenten. Tevens werd opgemerkt dat de minimale eis om één onderwijsinstelling en één organisatie uit het bedrijfsleven aangehaakt te hebben wel heel erg minimaal was: één onderwijsinstelling vonden de meeste respondenten prima, maar het aantal bedrijven zou eigenlijk groter moeten zijn. Ook werd gesuggereerd dat certificering wellicht een handige manier is om kwaliteitscriteria toe te passen. Tot slot werd gesteld dat kwaliteitsborging van het onderwijs en onderzoek in de eerste plaats de verantwoordelijkheid van onderwijsinstellingen zijn, niet van Centra.

Als er een splitsing wordt gemaakt tussen alleen de opvattingen van bedrijven en die van de overige respondenten, valt op dat bedrijven het in huis hebben van middelen in Centra zelf veel minder belangrijk vinden dan Centra en overheden (20 versus 45%).

5. Hoe belangrijk vindt u onderstaande kwaliteitscriteria voor de visie van centra?

Ook bij deze vraag werd van zes mogelijke criteria gevraagd hoe belangrijk de respondenten ze vonden. Hierbij waren vijf antwoordmogelijkheden: helemaal niet belangrijk, niet belangrijk, neutraal, belangrijk of heel belangrijk. Daar deze criteria uit de gesprekken in de zomer al veel waren genoemd, of dat het bestaande officiële criteria waren, deed verwachten dat in principe alle criteria overwegend als belangrijk of heel belangrijk zouden worden beschouwd. Dit bleek ook het geval te zijn:

Stelling	Belangrijk of heel belangrijk
Er is een duidelijke visie en er wordt gewerkt vanuit de behoefte van het bedrijfsleven.	92,6%
Er is sprake van een kruisbestuiving tussen onderwijs & onderzoek en tussen valorisatie & ondernemen.	80,6%
Centra bevorderen het economisch concurrentievoordeel voor de sector.	53,7%
Centra zijn ketenoverschrijdend tussen mbo, hbo en waar mogelijk wo.	71,6%
Centra moeten een netwerkfunctie vervullen.	86,5%

Centra zijn gericht op kennisontwikkeling en het delen van expertise uit het bedrijfsleven met het onderwijs, en andersom.

95,5%

Over de 'behoefte van het bedrijfsleven' werd door meerdere respondenten opgemerkt dat het bedrijfsleven niet altijd precies weet wat hun behoefte eigenlijk is. Dat er vraaggestuurd gewerkt moet worden vanuit het bedrijfsleven staat hoe dan ook als een paal boven water. Zowel in de zomer als bij de vragenlijst kreeg dit punt overweldigende support.

Wat betreft kennisdeling tussen bedrijfsleven en onderwijs werd gewaarschuwd dat Centra zich niet alleen moeten richten op excellent onderwijs, maar ook de mindere goden mee moeten trekken. Voorkom dat je je alleen op de bovenkant richt. Ook werd gesteld dat po en vo bij de ketenoverschrijding eigenlijk ook meegenomen zou moeten worden.

Als er een splitsing wordt gemaakt tussen alleen de opvattingen van overheden en die van de overige respondenten, valt op dat overheden een veel hogere score geven aan de doelstelling om het economisch voordeel voor de sector te bevorderen.

6. Hoe belangrijk vindt u onderstaande kwaliteitscriteria voor de financiering van centra?

Bij deze vraag werd van drie mogelijke criteria gevraagd hoe belangrijk de respondenten ze vonden. Hierbij waren vijf antwoordmogelijkheden: helemaal niet belangrijk, niet belangrijk, neutraal, belangrijk of heel belangrijk. Daar deze criteria uit de gesprekken in de zomer al veel waren genoemd, of dat het bestaande officiële criteria waren, deed verwachten dat in principe alle criteria overwegend als belangrijk of heel belangrijk zouden worden beschouwd. Dit bleek in twee van de drie gevallen ook zo te zijn:

Stelling	Belangrijk of heel belangrijk
Er is co-financiering uit het bedrijfsleven ter grootte van minimaal 1/3 en maximaal 2/3 van het totaalbudget van een center.	46,3%
Zowel overheid als bedrijfsleven financieren centra.	77,6%
Centra hebben een realistische (meerjaren)begroting.	83,3%

De wel zeer specifieke eis aan het bedrijfsleven om minimaal 1/3 en maximaal 2/3 van het totaalbudget van Centra te mogen financieren werd als minder belangrijk beschouwd. Zolang het bedrijfsleven maar meefinanciert; maatwerk moet hierbij centraal staan, zo werd in veel gesprekken gezegd. Over het hebben van een 'realistische (meerjaren) begroting' werd hetzelfde type opmerkingen gemaakt als over de eis om risico's van tevoren in kaart te hebben gebracht (vraag 4): er moet ruimte zijn voor experimenteren en innoveren, dus er zitten grenzen aan wat zo'n begroting maximaal kan voorspellen.

7. Ontbreken er nog kwaliteitscriteria? Zo ja, welke?

Dit was een open vraag. Tientallen respondenten hadden additionele criteria waarvan ze vonden dat Centra er op getoetst zouden kunnen worden, ongeveer 1/3 van de respondenten vond de reeds besproken lijst compleet.

Hieronder de additionele punten die genoemd zijn en ook daadwerkelijk vertaald konden worden in een criterium/eis. Deze punten zullen nader moeten worden besproken door de kerngroep en anderen die verder wensen mee te denken in 2016.

01. Centra moeten aansluiten bij het DNA van de regio (5x)
02. Centra moeten een duidelijke focus hebben die niet concurreert met andere Centra. Overlap tussen Centra moet worden voorkomen. (2x)
03. Er moet meetbare output zijn op resultaten. (2x)
04. Centra moeten communiceren over hun resultaten, vermarkting is belangrijk. (2x)
05. Presenteer voortgangsrapportages op basis van vooraf afgesproken resultaten.
06. Er zijn targets nodig voor klant- of stakeholdertevredenheid.
07. Toekomstige exploitatie moet gegarandeerd zijn.
08. Beloningscriterium: als centra bedrijven goed mobiliseren moet overheid matchen.
09. Flexibiliteit moet ingebouwd zijn, overleven centra is geen doel.
10. Er moet gestuurd worden op het aantal leerlingen dat opgeleid wordt binnen Centra.
11. Stages en afstudeervakken van studenten vinden plaats binnen het centrum.
12. Centra moeten een gemeenschappelijk kader op strategisch en tactisch niveau hebben.
13. Kwaliteit van Centra moet zijn dat onderwijs en bedrijven dezelfde taal spreken.
14. Centra mogen geen gesubsidieerde concurrenten van het bedrijfsleven worden.
15. Centra moeten echt herkenbaar zijn als centrum, met een eigen locatie.
16. Centra moeten streven naar het betrekken van zoveel mogelijk maatschappelijke sectoren, want dat geeft meer mogelijkheden om integrale problemen op te lossen.
17. Centra moeten een eigenstandige positie krijgen.
18. Training en bijscholing van docenten binnen Centra moet verplicht worden gesteld.
19. Richting studenten: maak duidelijk bij welke onderwijsinstelling Centra horen.
20. Na vier jaar moeten Centra zelfvoorzienend zijn.

8. Wie zou de kwaliteitscriteria moeten toetsen?

27% van de respondenten geeft aan dat andere centra dit op basis van peer review zouden moeten doen. 26% pleit voor een combinatie van de onderwijs, overheid en bedrijfsleven: de triple helix. Een combinatie van het onderwijs en bedrijfsleven wordt door 12% als meest wenselijke gezien en het bedrijfsleven wordt door 6% genoemd.

Opvallend is dat er niet wordt gepleit voor het toetsen van de criteria door (alleen) de onderwijsinstellingen of door een commissie vanuit de rijksoverheid. Wel worden er nog alternatieven genoemd, zoals 'een commissie zoals bij de RIFs, de eindgebruiker, iets

onafhankelijk, OCW, PBT en Reviewcommissie.' Geen enkele van deze alternatieven wordt meer dan één keer genoemd.

Ook wordt opgemerkt dat in ieder geval voorkomen moet worden dat Centra meerdere keren moeten rapporteren, aan verschillende instanties. De administratieve en bureaucratische druk op Centra moet zoveel mogelijk beperkt worden.

Als er een splitsing wordt gemaakt tussen alleen de opvattingen van bedrijven en die van de overige respondenten, valt op dat bedrijven met name pleiten voor toetsing door de triple helix. Dit geldt ook voor overheden.

DOELSTELLINGEN

9. Er zijn vijf doelstellingen gedefinieerd voor centra. Kunt u zich in deze doelstellingen vinden?

De vijf officiële doelstellingen voor Centra werden bij deze vraag aan respondenten voorgehouden. Ze hadden de keuze tussen 'ja' en 'nee'. In principe zouden de respondenten in overwegende meerderheid zich moeten kunnen herkennen in deze doelstellingen, die immers uitgangspunten zijn voor de Centra. Dit bleek ook het geval te zijn, zoals hieronder zichtbaar is:

Doelstelling	Eens
Centra moeten 'een leven lang leren' promoten.	87,7%
Centra moeten het innovatievermogen van bedrijven versnellen en vergroten.	80,0%
Centra moeten de mobiliteit en flexibiliteit van zittend personeel bij bedrijven vergroten.	58,5%
Centra moeten de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt verbeteren.	96,9%
Centra moeten de onderwijskwaliteit en instroom in het initiële onderwijs vergroten.	81,5%

Opvallend is de uitschieter naar beneden: weliswaar is een meerderheid het eens met de doelstelling om de mobiliteit en flexibiliteit van zittend personeel bij bedrijven te vergroten, maar het is maar een relatief kleine meerderheid in vergelijking met de andere doelstellingen.

Een algemene opmerking die bij de doelstellingen werd gemaakt is dat ze niet 'smart' zijn. Dit wordt echter opgevangen door het gezamenlijk vaststellen van kwaliteitscriteria.

10. Rangschik de vijf doelstellingen in volgorde van belangrijkheid.

Bij deze vraag komen zoals te verwachten is de aansluiting tussen arbeidsmarkt en onderwijs bovenaan te staan, en het vergroten van mobiliteit en flexibiliteit van zittend personeel bij bedrijven onderaan. De overige zijn wat meer gevarieerd:

Doelstelling	Rank
Centra moeten de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt verbeteren.	1
Centra moeten het innovatievermogen van bedrijven versnellen en vergroten.	2
Centra moeten 'een leven lang leren' promoten.	3
Centra moeten de onderwijskwaliteit en instroom in het initiële onderwijs vergroten.	4
Centra moeten de mobiliteit en flexibiliteit van zittend personeel bij bedrijven vergroten.	5

Als er een splitsing wordt gemaakt tussen alleen de opvattingen van bedrijven en die van de overige respondenten, valt op dat bedrijven het concept van Een Leven Lang Leren belangrijker vinden dan het vergroten van het innovatievermogen, daar zijn 2 en 3 dus omgedraaid.

Als er een splitsing wordt gemaakt tussen alleen de opvattingen van overheden en die van de overige respondenten, valt op dat overheden het vergroten van mobiliteit en flexibiliteit van zittend personeel bij bedrijven belangrijker vinden: bij hen staat dit op 3. Bedrijven vinden het versnellen en vergroten van het innovatievermogen dan weer net minder belangrijk; zij hechten relatief meer waarde aan de onderwijsdoelstellingen.

11. Ontbreken er nog doelstellingen voor Centra. Zo ja, welke?

43% van de respondenten noemt daadwerkelijk additionele doelstellingen die aan de vijf toegevoegd zouden moeten worden. 37% van de respondenten geeft aan dat de vijf doelstellingen zoals geformuleerd de lading voldoende dekken. De rest heeft additionele opmerkingen die niet in doelstellingen te vertalen zijn.

Hieronder vindt u de additionele doelstellingen die zijn genoemd. Ook deze zouden verder in de kerngroep -en waar mogelijk daarbuiten- moeten worden besproken.

01. Centra moeten zorgen voor kennisoverdracht tussen de betrokken partijen. (4x)
02. Centra moeten zorgen voor kwalitatief goede studenten als zij uitstromen. (3x)
03. Centra moeten partijen verbinden door middel van netwerken. (3x)
04. Centra moeten zorgen voor bewustwording bij doelgroepen. (2x)
05. Centra moeten de werkgelegenheid in de regio bevorderen. (2x)
06. Centra moeten zorgen voor innovatie in het onderwijs. (2x)
07. Centra moeten ondernemerschap bijbrengen. (2x)
08. Centra moeten bijdragen aan het verhogen van de kwaliteit van docenten. (2x)

09. Centra moeten zorgen voor mobiliteit tussen sectoren.
10. Centra moeten vraaggestuurd werken.
11. Centra moeten een gemeenschappelijke voordeur voor de sector zijn.
12. Centra moeten regionale samenwerking tot doel hebben.
13. Centra moeten aansluiten in de processen van het bedrijfsleven: dus aanhaken op hoe ze georganiseerd zijn en hoe ze werken: bijv: offerte, planning, materiaalstaten maken, bouwen volgens bepaalde principes, etc.
14. Centra moeten definiëren wanneer ze 'klaar' zijn.
15. Centra moeten zorgen voor praktijkgericht onderwijs.
16. Centra moeten het imago van het beroepsonderwijs verbeteren.

Bij deze vraag wordt duidelijk dat een aantal respondenten -niet geheel bevreedend- doelstellingen van Centra verward met criteria waar ze aan zouden moeten voldoen. Het is zaak bij de verdere invulling van doelstellingen goed te kijken naar dit onderscheid.

Bij de overige opmerkingen wordt gesteld dat een aantal zaken een doel zijn, maar soms ook een gevolg. Als Centra hun werk goed doen, komt er een hogere instroom. Dat expliciet als doelstelling opnemen is dus bijvoorbeeld niet goed.

ONDERSTEUNING CENTRA

12. Hoe belangrijk vindt u de vormen van ondersteuning die het Platform Beta Techniek (PBT) momenteel biedt?

Bij deze vraag zijn acht vormen van ondersteuning genoemd waarvan de respondenten moesten aangeven hoe belangrijk zij deze ondersteuning vinden, ongeacht of die ondersteuning wordt geboden door het PBT of door een andere partij. Er waren vijf antwoordopties: helemaal niet belangrijk, niet belangrijk, neutraal, belangrijk en heel belangrijk. De verwachting bij deze vraag was dat de ondersteuning zoals die nu geboden wordt aan zou moeten sluiten bij de reacties van respondenten. Een meerderheid zou dus in principe 'belangrijk' of 'heel belangrijk' aan moeten geven.

Ondersteuning	Belangrijk of heel belangrijk
Het delen van kennis over ontwikkelingen binnen centra door het verzorgen van publicaties zoals reviews en best practices.	79,1%
Het delen van kennis en ervaring door het organiseren van informatiebijeenkomsten en workshops.	76,1%
Het leveren van expertise door het verzorgen van intervisiegesprekken.	61,2%
Het leveren van expertise door ondersteuning te	69,7%

bieden bij het formuleren van businessplannen in de opstartfase.	
Het bijdragen aan kennisontwikkeling door het verzorgen van masterclasses en leergangen zoals business modelling, strategische allianties, onderwijsinnovatie en entrepreneurial ecosystems.	56,8%
Het verbinden en bij elkaar brengen van centra en voor centra interessante stakeholders.	74,6%
Het verzorgen van sterkte- en zwakteanalyses en het hierover al dan niet vertrouwelijk advies uitbrengen aan centra.	64,2%
Het verzorgen van audits.	48,4%

Uit de resultaten blijkt dat de meeste type ondersteuning inderdaad positief worden ontvangen. Alleen 'het verzorgen van audits' blijft achter. Opvallend hierbij is dan weer wel dat maar liefst 29,7% van de respondenten bij dit punt 'neutraal' aangeeft. Men is er dus ook niet per se tegen. Respondenten gaven aan dat het PBT een beetje een dubbelrol heeft bij audits: aan de ene kant staat het PBT bekend als een partij die vooral stimuleert en aanjaagt en op flexibele wijze ondersteuning biedt, maar een audit is daarbij ineens heel formeel.

Over de masterclasses wordt aangegeven dat deze nuttig kunnen zijn, wel wordt door een aantal respondenten opgemerkt dat ze qua inhoud meer maatwerk zouden moeten bieden, meer diepgang zouden moeten zoeken, meer vraaggericht zouden moeten zijn (wat weer aansluit op het maatwerk) en dat de informatie over de masterclasses beperkt is.

Als er een splitsing wordt gemaakt tussen alleen de opvattingen van overheden en die van de overige respondenten, valt op dat overheden een significant lagere score geven aan het verzorgen van sterkte- en zwakteanalyses en audits. Centra hebben hier zelfs juist een relatief grotere voorkeur voor.

13. Er zijn ook andere vormen van ondersteuning voor centra denkbaar. Hoe belangrijk vindt u deze opties?

Bij deze vraag zijn nog eens tien vormen van ondersteuning genoemd waar het PBT zich niet per se al mee bezig houdt, maar in de praktijk soms al wel. Tevens staan hier vormen van ondersteuning in waarvan de kerngroep in de zomer aan heeft gegeven er behoefte aan te hebben. Respondenten moesten wederom aangeven hoe belangrijk zij deze ondersteuning vinden, ongeacht of die ondersteuning wordt geboden door het PBT of door een andere partij. Er waren vijf antwoordopties: helemaal niet belangrijk, niet belangrijk, neutraal, belangrijk en heel belangrijk. De verwachting bij deze vraag was lager dan bij de 'officiële' vormen van ondersteuning. Het was vooral de vraag in hoeverre deze typen ondersteuning gesteund zouden worden door de respondenten.

Ondersteuning	Belangrijk of heel belangrijk
Het verzorgen van (advies en kennis over) juridische ondersteuning.	48,6%
Het verzorgen van (advies en kennis over) financieringsmogelijkheden.	70,6%
Het verzorgen van (advies en kennis over) fiscale ondersteuning.	63,2%
Het in kaart brengen van knelpunten in wet- en regelgeving.	71,6%
Een gezamenlijke lobby vanuit de centra richting overheid om gemeenschappelijke belangen te behartigen, zoals het aankaarten van knelpunten (bijv. BTW-problematiek).	88,3%
Goede PR/communicatie over de resultaten die centra opleveren.	69,1%
Advies over goede organisatiestructuren voor centra in verschillende fasen.	61,8%
Het vergroten van de efficiëntie en verlagen van kosten voor centra door waar mogelijk een gemeenschappelijke administratie te voeren.	20,5%
Het in kaart brengen en uitbreiden van het netwerk van centra met stakeholders buiten Nederland.	36,8%
Het gezamenlijk opstellen van definitie, doelstellingen en kenmerken van centra.	51,5%

De resultaten blijken overwegend positief te zijn voor wat betreft extra wensen tot ondersteuning. Een gezamenlijke lobby vanuit de Centra scoort verreweg het hoogste, met maar liefst 88,3%. Heel laag scoren het voeren van een gemeenschappelijke administratie en het in kaart brengen en uitbreiden van het netwerk van Centra met stakeholders buiten Nederland. Deze worden duidelijk als minder relevant beschouwd. Veel respondenten geven aan dat Centra dit soort zaken zelf individueel het beste op kunnen pikken.

Ook hier geeft een aantal respondenten weer aan vooral behoefte te hebben aan maatwerk bij ondersteuning.

Als er een splitsing wordt gemaakt tussen alleen de opvattingen van overheden en die van de overige respondenten, valt op dat overheden een significant lagere score geven aan fiscale en juridische ondersteuning, en dat ze ook de lobby 30% minder belangrijk vinden dan de andere actoren.

14. Ontbreken er nog taken waar centra ondersteuning op nodig hebben? Zo ja, welke?

Ondanks de lange lijst aan mogelijke ondersteuningsvormen waren ook bij deze vraag nog respondenten die met extra mogelijke ondersteuningsvormen kwamen. De meeste respondenten gaven echter aan de lijst al wel compleet te vinden. Ook werd vaak nadrukkelijk aangegeven dat respondenten zeer tevreden waren over de ondersteuning van het PBT. Hierbij werd als belangrijkste punt genoemd dat de aanjaag- en stimuleringsfunctie en het flexibele meedenken zeer worden gewaardeerd.

Hieronder de genoemde mogelijke extra ondersteuningsvormen waar Centra behoefte aan zouden kunnen hebben:

01. Creëren van draagvlak bij het bedrijfsleven. (2x)
02. Het inzichtelijk maken van vergelijkbare Centra. (2x)
03. Ondersteunen bij CRS en ICT in zijn algemeenheid.
04. Coaching bij de interne processen in het onderwijs (hoe krijg je de zaak in beweging).
05. Kansen in wet- en regelgeving in kaart brengen.
06. Het aanleveren van marktverkenningen en marktanalysen.
07. Het aanleveren van informatie over echt vernieuwende organisatievormen.
08. Het bewaren van eenheid.
09. Het mobiliseren van mensen in het onderwijs voor Centra-activiteiten.
10. Ondersteuning bij het formuleren van een toekomstvisie voor de Centra.
11. Het verzorgen van een centrale vacaturebank.
12. Het verzorgen van een mediatorrol bij knelpunten tussen partners.

15. Ondanks dat de centra zich zullen blijven ontwikkelen, zal de ondersteuning door het Platform in de komende jaren aflopen. Wie zou de ondersteuning dan moeten overnemen?

Bij deze vraag werden enkele specifieke antwoordopties geschetst. Ook konden respondenten kiezen voor 'anders, namelijk...' Dit waren de vier standaard antwoordopties:

Wie zou de ondersteuning van het PBT over moeten nemen?	Percentage
Een nieuwe organisatie waarin alle centra zich verenigen, in bijvoorbeeld een netwerk of vereniging, vanwaaruit ze de taken van het Platform zelf overnemen.	43,1%
Een bestaande koepelorganisatie zoals de SBB, Vereniging Hogescholen of de MBO Raad.	16,9%
De taken van het Platform hoeven niet overgenomen te worden. Ze zijn niet belangrijk genoeg.	0,0%

De overige 40% gaf aan voor nog iets anders te kiezen:

01. PBT. (7x)
02. Sectoraal regelen, dus per (top)sector. (2x)
03. In ieder geval niet het onderwijs. (2x)
04. Klein bureau of secretariaat.
05. Topsectoren voor regie en coördinatie, SBB voor audits en kwaliteit.
06. In ieder geval geen commerciële partij.
07. Een commerciële partij.
08. Mengvorm van bestaande organisatie en Centra zelf.
09. Centra moeten zelf verantwoordelijkheid nemen.

Nadat ze antwoord hadden gegeven op de vraag praatten veel respondenten nog even door over hun keuze. Hierbij werd door meerdere respondenten in retrospectief benadrukt dat het zonde zou zijn als de ondersteuning door het PBT weg zou vallen: de opgedane kennis en ervaring zou op welke wijze dan ook onder moeten worden gebracht in of een nieuwe organisatie, of het PBT zou bij voorkeur de ondersteuning gewoon moeten blijven verzorgen.

Als er een splitsing wordt gemaakt tussen alleen de opvattingen van bedrijven en die van de overige respondenten, valt op dat bedrijven twee keer zo graag zien dat Centra zich verenigen dan de overige respondenten. Ook benadrukken ze dat het bedrijfsleven zelf wel goed aangesloten moet zijn in/bij die nieuwe organisatie. Centra benadrukken relatief vaak dat ze de ondersteuning van het PBT willen behouden.

16. Indien de ondersteuning door een nieuwe organisatie moet worden overgenomen, wie zou deze organisatie moeten trekken volgens u?

Bij deze vraag werd een zestal opties gegeven, waarbij men kon aangeven het er mee eens of oneens te zijn, of geen mening te hebben. Er was geen open keuzemogelijkheid, wel zijn aanvullende opmerkingen apart genoteerd.

75,9% van de respondenten vond het een goed idee om een organisatie op te richten waarin alle centra zich verenigen in bijvoorbeeld een netwerk, stichting of vereniging waarbij een klein (lean & mean) bureau of secretariaat de ondersteunende taken van het Platform overneemt.

74,1% ziet graag een organisatie waarin zowel onderwijs, bedrijfsleven als overheid in vertegenwoordigd zijn.

Er is daarentegen zeer geringe steun voor een organisatie waarin of het bedrijfsleven, of het onderwijs of de overheid alleen de aansturing van een dergelijke organisatie verzorgt: het bedrijfsleven krijgt hierbij nog de meeste support: 10,3%, wat nog steeds een zeer grote minderheid is.

Er is dan weer wel 81% steun voor een organisatie met een actieve Raad van Advies waarin overheid, bedrijfsleven en onderwijsinstellingen vertegenwoordigd zijn, bijv. door vertegenwoordigers van MKB Nederland, VNO-NCW, de topsectoren, etc.

Ook bij deze vraag wordt herhaaldelijk opgemerkt dat het PBT de taken zou moeten blijven uitvoeren.

17. De aansturing moet gedaan worden door nog een andere organisatie, namelijk:

Het merendeel van de respondenten gaf aan geen verdere opmerkingen te hebben bij de open vraag over dit onderwerp. Opmerkingen die door de overige respondenten werden gegeven:

01. PBT. (4x)
02. Bedrijven moeten hun stempel kunnen drukken. (3x)
03. PBT moet doorgaan, maar liever onder EZ dan onder OCW.
04. Een organisatie waarin de triple helix is vertegenwoordigd.
05. De taken van het PBT kunnen verdeeld worden over bestaande organisaties, waarbij elke organisatie doet waar hij goed in is.
06. De aansturende organisatie moet zelfde samenstelling hebben als de Raad van Advies.
07. Eén van de Centra.
08. Een netwerkorganisatie is niet hiërarchisch aan te sturen.
09. Onderzoek moet er ook bij, niet alleen overheid, onderwijs en bedrijfsleven
10. Als niemand het over wil nemen, dan maar geen ondersteuning.
11. Overheden moeten ook betrokken zijn.

18. Welke taken zou deze organisatie moeten hebben? (meerdere opties mogelijk)

Bij deze vraag werden vijf taken genoemd die nog niet per se bij eerdere vragen genoemd waren. Het kiezen voor de ene taak sloot het kiezen voor een ander niet uit. Het was dus de vraag in hoeverre er een meerderheid te vinden was per taak.

Taak	Voorstander
Het organiseren van bijeenkomsten voor centra op basis van thematische verdeling (bijv. chemie, automotive of zorg).	68,4%
Het organiseren van bijeenkomsten op basis van een geografische verdeling (bijv. voor alle centra in de regio noord, of de regio zuid, etc.).	50,9%
Randvoorwaarden stellen over door centra te behalen resultaten.	36,8%
Het centraal organiseren van het delen van kennis en ervaring en het organiseren van bijeenkomsten voor centra.	84,2%
Het definiëren van wat een center precies is, aan welke criteria centra dienen te voldoen	59,7%

Er was weinig steun voor het stellen van randvoorwaarden. Eerder hadden respondenten immers aangegeven graag gezamenlijk kwaliteitscriteria op te stellen. Een ondersteunende organisatie zou dit dan niet ook nog eens moeten doen.

Als er een splitsing wordt gemaakt tussen alleen de opvattingen van bedrijven en die van de overige respondenten, valt op dat bedrijven liever bijeenkomsten zien op basis van een geografische (regionale) verdeling, dan op thema. Overheden benadrukken de noodzaak tot maatwerk.

19. Heeft u nog overige opmerkingen over wie de taken van het Platform over zou kunnen nemen en hoe dit georganiseerd zou moeten zijn?

De laatste vraag over de ondersteunende taken voor Centra was weer een open vraag. Hierop kwamen zeer uiteenlopende opmerkingen, die soms direct met de vraag te maken hadden, soms wat breder uiteen liepen. Ook hier weer de meest opvallende punten dat men het PBT graag als ondersteunende partij behoudt, dat het hoe dan ook een lean en mean organisatie moet zijn en dat maatwerk ontzettend belangrijk is. Ook opvallend is de wens om in te zetten op regiospecifieke ondersteuning.

01. Het PBT zou het zelf moeten blijven doen. (6x)
02. Zorg dat de organisatie in ieder geval lean en mean is. Het moet praktisch, klein en niet bureaucratisch zijn. (5x)
03. Zorg voor regionaal maatwerk. (3x)
04. Zorg voor maatwerk bij ondersteuning. (3x)
05. Zorg hoe dan ook dat vraaggestuurd wordt gewerkt. (2x)
06. De organisatie moet zo onafhankelijk mogelijk zijn.
07. Een bestaande organisatie zou het makkelijkste zijn.
08. Zorg dat randvoorwaarden puur op hoofdlijnen zijn.
09. Zorg dat het bedrijfsleven een belangrijke rol speelt, niet de overheid.
10. Er is nog noodzaak voor doorontwikkeling, centra zijn nog niet klaar, en de overheid zou zich nog niet terug moeten trekken.
11. Zorg voor koppeling met de topsectoren.
12. Zorg voor betere monitoring in de startfase van Centra.
13. Het bedrijfsleven moet vertegenwoordigd zijn.
14. Kruisbestuiving is belangrijk: zorg dat verschillende sectoren met elkaar in aanraking komen.
15. Laat de taken van het PBT indalen in de reguliere instellingen.
16. Laat de topsectoren zorgen voor regie en coördinatie, SBB voor audit en kwaliteit.

FINANCIËN

20. Wat vindt u er van dat de overheidssubsidie een tijdelijk karakter kent en eindig is?

Dit is de eerste vraag in een kleine reeks over de financiering van de Centra. Aanleiding voor deze vraag is het feit dat voor de eerste 17 Centra de rijksoverheidsfinanciering in principe in 2016 afloopt.

55,3% van de respondenten gaf aan dit geen goed idee te vinden, omdat Centra per definitie publiek-private samenwerkingsverbanden zijn en alle betrokken partijen dus bij zouden moeten dragen. Slechts 10,5% vindt het wel een goed idee, omdat het de taak is van onderwijsinstellingen en bedrijfsleven zelf om dit soort initiatieven als Centra te ondersteunen.

De overige 34,2% van de respondenten geeft aan nog een andere mening te hebben, die in een open invulveld genoteerd is. Deze reacties waren:

01. Bij rijksfinanciering moet per Center gekeken worden wat nodig is. Maatwerk dus. Zomaar de stekker uit alle financiering voor alle Centra halen is niet goed, zomaar doorgaan met alle Centra financieren ook niet. (5x)
02. Tijdelijkheid is prima, maar niet haalbaar nu al met de Rijksbijdrage te stoppen. (3x)
03. OCW moet goed kijken of het wel mogelijk is te stoppen. (2x)
04. Het gaat om een investering, niet om een subsidie.
05. Het is goed om na een tijdje op eigen benen te staan, zolang er maar geld blijft voor nieuwe initiatieven.
06. Commitment is groter als de overheid financiering vanuit andere bronnen matcht.

Maatwerk bij financiering wordt als belangrijk gezien, en hier zie je ook al de eerste respondenten die aangeven dat het nu nog niet haalbaar is met de Rijksbijdrage te stoppen, omdat de meeste Centra dan om zouden vallen. In navolgende vragen komt dit uitgebreider aan de orde.

Als een splitsing wordt gemaakt tussen alleen de opvattingen van bedrijven en die van de overige respondenten, valt op dat bedrijven twee keer vaker dan de andere respondenten aangeven dat ze het beëindigen van de Rijksfinanciering geen goed idee vinden.

21. Als de centra na 2016 zonder subsidie door willen/moeten, hoe zou de financieringsstructuur er dan volgens u uit moeten zien?

Dit was een open vraag. Daardoor zijn er ook hier veel uiteenlopende antwoorden gekomen, maar er zijn wel veel punten die door erg veel respondenten werden genoemd.

01. Zonder subsidie kan niet: overheid, bedrijfsleven en onderwijs moeten alle drie

bijdragen. (21x)

02. Zonder subsidie kan voorlopig niet, meer tijd nodig. (16x)

03. Maatwerk nodig per Center. Met name in regio's met veel mkb is het niet haalbaar zonder overheidsfinanciering door te gaan. Daarbij is het bedrijfsleven ook niet in elke sector even kapitaalkrchtig. (7x)

04. Onderwijsinstellingen en bedrijfsleven moeten het dan alleen doen. (5x)

05. Opleiden is een publieke taak, daar moet het rijk dus ook in investeren. (4x)

06. Regionale overheden kunnen ook bijdragen ipv rijksoverheid. (3x)

07. Als één van de partijen niet wil financieren is er kennelijk onvoldoende belang. (2x)

08. Het bedrijfsleven moet over de brug komen. (2x)

09. Via onderwijsbekostiging en bijdragen vanuit het bedrijfsleven. (2x)

10. Alle drie de partijen moeten bijdragen, telkens na 3 jaar herijken hoeveel.

11. Risicodragend fonds.

12. Inbedding in permanentere financieringsstromen binnen het onderwijs.

13. Maak innovatiegelden beschikbaar vanuit het Rijk.

14. Als er maar waarde wordt toegevoegd en er niet wordt gedreven op subsidie.

15. OCW moet onderwijsinstellingen meer ruimte geven voor het bekostigen van pps'en. Minder parameters voor bekostiging onderwijs, lump sum voor pps. Dan hoef je het niet meer projectmatig aan te vliegen.

16. Opstartfase moet betaald worden door overheid en onderwijs, in innovatiefase 50-50, daarna bedrijfsleven 2/3 als het richting vermarkten gaat.

Het meest opvallende bij de resultaten is uiteraard dat op een open vraag maar liefst door 21 respondenten wordt aangegeven dat de Centra helemaal niet door kunnen zonder overheidsfinanciering. Aanvullend daarop zijn er nog 16 die aangeven dat zeker na de eerste vier jaar niet te kunnen, wellicht wel op langere termijn.

Bij doorvragen hiernaar (welke termijn dan) worden uiteenlopende antwoorden gegeven. Praktisch iedereen geeft aan dat minimaal vier jaar extra nodig zou zijn, maar er zijn ook veel respondenten die aangeven dat het voor sommige sectoren überhaupt onhaalbaar is (omdat ze te sterk onderwijsgerelateerd zijn en bedrijven dus nooit alles op zouden kunnen vangen) en dat maatwerk eigenlijk sowieso het uitgangspunt zou moeten zijn.

Bij diverse vragen uit de vragenlijst wordt -net als hier vier keer gebeurd- aangegeven dat Centra niet voor niets pps'en zijn, waarbij ook onderwijs- en maatschappelijke doelstellingen worden nagestreefd. Deze zijn per definitie in het belang van de overheid. Dan zou de overheid daar ook in moeten willen investeren, zo is de stelling.

Als er een splitsing wordt gemaakt tussen alleen de opvattingen van lokale en regionale overheden en die van de overige respondenten, valt op dat overheden een relatief nog vaker dan de anderen zeggen dat Centra niet zonder overheidsfinanciering kunnen overleven.

22. Welke verhouding in co-financiering vindt u het beste voor centra?

Bij deze vraag waren vier antwoordmogelijkheden. 36,9% van de respondenten gaf aan een voorkeur te hebben voor de optie waarbij onderwijs, overheid en bedrijfsleven elk 1/3 bijdragen.

15,4% stelde dat overheid en onderwijs beide vertegenwoordigers van de publieke sector zijn, en dat de logische verhouding daarom 50-50 publiek-privaat zou moeten zijn. 6,2% had geen mening over deze vraag. 41,5% koos voor de optie 'overig', waarbij weer open antwoorden gegeven konden worden:

01. Maatwerk is praktisch noodzakelijk. (10x)
02. Verhouding niet vastleggen, wel iedereen mee laten betalen. (2x)
03. 60% bedrijfsleven, 40% publiek. (2x)
04. Bedrijfsleven in kind, directe bijdrage rijk afbouwen, onderwijs via bijdrage Rijk (2x)
05. 50% ondernemers en onderwijs, 50% overheid.
06. Bedrijfsleven 25% maximaal. Meer is niet reëel.
07. 50% bedrijfsleven, 25% onderwijs, 25% overheid
08. 60% bedrijfsleven, rest 40%.
09. 25% bedrijfsleven, 25% Rijk, 25% onderwijs, 25% regionale overheden.
10. 60% publiek, 40% privaat, omdat goed opleiden echt centraal staat en een publieke taak is.
11. Opstartfase moet betaald worden door overheid en onderwijs, in innovatiefase 50-50, daarna bedrijfsleven 2/3 als het richting vermarkten gaat.

Opvallend is weer de grote nadruk op maatwerk en het feit dat ook hier een overgroot deel van de respondenten pleit voor bijdragen vanuit alle drie de partijen.

Als er een splitsing wordt gemaakt tussen alleen de opvattingen van bedrijven en die van de overige respondenten, valt op dat bedrijven veelal stellen dat zij zelf maximaal 50% zouden moeten bijdragen, maar meestal wordt minder als realistisch geacht. De helft van de overheden benadrukt de noodzaak tot maatwerk.

23. Vindt u dat er onderscheid gemaakt moet worden bij de financiering van centra tussen mbo en hbo?

Bij deze vraag waren er drie antwoordopties:

Antwoord	Percentage
Ja	34,4%
Nee	42,2%
Weet niet/Geen mening	23,4%

24. Waarom vindt u dit?

Dit was een open vraag, behorende bij vraag 23 ('Vindt u dat er onderscheid gemaakt moet worden bij de financiering van Centra tussen mbo en hbo?'). Ook hier weer veel verschillende antwoorden daardoor, die echter wel goed geclusterd konden worden. Niet iedereen gaf een toelichting. Voor zover die wel werd gegeven zijn dit de resultaten, waarbij opvalt dat veel respondenten aangeven dat het in principe makkelijker lijkt te zijn voor het hbo om bedrijven aan te sluiten, omdat zij toegepast onderzoek uitzetten bij Centra. Bedrijven zien daar een (commerciële) meerwaarde in, die bij het mbo lastiger is; daar gaat het 'meer om de handjes.'

01. (Ja), hbo laat onderzoek uitvoeren in Centra, dat is makkelijker te vermarkten. (17x)
02. (Nee), ze hebben een zelfde soort doelstellingen. (11x)
03. (Ja), je moet maatwerk bieden. (6x)
04. (Ja), ze hebben elk hele andere behoeftes. (5x)
05. (Weet niet), te kort bij betrokken om een mening te kunnen hebben. (3x)
06. (Nee), zo'n 1/3 uit bedrijfsleven moet ook voor het mbo wel haalbaar zijn. (3x)
07. (Weet niet), beide zijn nodig. (2x)
08. (Nee), mbo is administratieve chaos, los dat op dan is onderscheid niet meer nodig.
09. (Weet niet), beide hebben taken die toegevoegde waarde bieden.
10. (Weet niet), realiteit leert dat mbo een ondergeschoven kindje is.

Diverse respondenten merken naast hun eerste toelichting nog op dat ze van mening zijn dat het mbo weliswaar lastiger in staat is het bedrijfsleven qua cash financiering te betrekken (in kind gaat vaak veel makkelijker), maar dat dit geen excuus zou mogen zijn om een onderscheid te maken. Bedrijven geven zélf aan dat ze het hun rol vinden om het mbo te zien als echt belangrijke partij. Dat besef is er ook meer en meer, zo stellen ze zelf. Ze zien dat het lastiger is voor het mbo, maar het moet wel kunnen.

25. Vindt u dat de financierende partijen een lump sum moeten geven voor de financiering voor zowel de organisatie van de centra als voor specifieke projecten, of moet dit worden gesplitst?

42,9% van de respondenten vindt dat de financiering moet worden gesplitst, waarbij bedrijven bijdragen voor hun eigen specifieke projecten en overheid en onderwijsinstellingen dan maar zorg moeten dragen voor de financiering van de kosten voor organisatie en personeel en dergelijke. 27% vindt dat er gewoon een totaalbedrag gegeven moet worden dat de Centra naar eigen inzicht kunnen besteden. 17,5% maakt het niks uit en 12,7% heeft nog een andere mening:

01. Definieer samen met je partners wie wat bijdraagt, maatwerk dus. (4x)
02. Beide opties hebben voors en tegens. Balans lastig op te maken.
03. Bedrijven gaan over het algemeen voor projecten, organisatiekosten zullen snel vanuit overheidsmiddelen moeten komen.

Van de respondenten die vinden dat er gewoon een totaalbedrag zou moeten worden gegeven, geven er veel aan dat Centra flexibel moeten kunnen werken en er ook geen nodeloze extra administratieve lasten ingevoerd moeten worden.

Als er een splitsing wordt gemaakt tussen alleen de opvattingen van bedrijven en die van de overige respondenten, valt op dat bedrijven twee keer zo vaak als de andere respondenten aangeven dat de bedragen gesplitst zouden moeten worden.

TOT SLOT

26. Vindt u dat het concept van centra moet landen in het reguliere onderwijsbestel?

61,5% vindt dat het concept van Centra moet landen in het reguliere onderwijsbestel, 39,5% vindt dit geen goed idee. Maar de toelichting die op deze antwoorden wordt gevraagd en de gesprekken die volgden boden soms net een ander perspectief.

In het 'ja'-kamp worden de volgende antwoorden gegeven:

01. Bedrijfscontacten zouden corebusiness van de onderwijsinstelling moeten zijn. (5x)
02. Ja, maar op korte termijn is landing in het reguliere bestel niet haalbaar. (3x)
03. Hoort in het onderwijs thuis, Centra zouden niet afzonderlijk nodig moeten zijn. (3x)
04. Het reguliere bestel heeft het nodig creatief en out of the box te gaan denken om beter voorbereid te zijn op de toekomst. Vernieuwen kan alleen van binnenuit. (3x)
05. De aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt moet op alle terreinen geregeld worden. (2x)
06. Dit biedt meer kansen voor verduurzaming. (2x)
07. Zo kun je studenten beter voorbereiden op de arbeidsmarkt en opleidingen structureel verbeteren. (2x)
08. Het bedrijfsleven wordt anders een ondergeschoven kindje.
09. Doe het naar Zwitsers voorbeeld.
10. Wat Centra doen is uiteindelijk bovenal een publieke taak.
11. Op deze wijze wordt het onderwijs up-to-date gehouden.
12. Op deze wijze is er sprake van één loket, en worden mensen niet van kastje naar muur gestuurd.
13. Je moet voorkomen dat er versnippering plaatsvindt in het onderwijslandschap.
14. Regulier onderwijs kan meer en beter samenwerken binnen de markt.
15. We moeten toe naar onderwijs op maat.
16. Vraaggericht werken moet ook terugkomen in het reguliere bestel.

In het 'nee'-kamp worden de volgende antwoorden gegeven:

01. Het onderwijs zou een te grote stempel drukken. Bedrijfsbelang raakt ondergesneeuwd. (7x)
02. Creativiteit, experimenteerruimte en innovatiekracht zouden dan verdwijnen. (4x)
03. Centra zijn te uiteenlopend om dit te kunnen doen. (2x)

04. Op korte termijn is het onderwijs niet aan inbedding in het reguliere bestel toe. (2x)
05. Aparte entiteit is noodzakelijk. (2x)
06. Centra moeten een voorlopersrol kunnen spelen.
07. Binnen Centra is meer flexibiliteit.
08. Het reguliere onderwijsbestel moet landen in de Centra.
09. Je moet niets opleggen.
10. Het reguliere onderwijs moet de hele sector dienen ipv een specifiek aantal bedrijven.

In beide kampen geven meerdere respondenten aan dat landing in het reguliere onderwijsbestel nog niet haalbaar is. Ook benadrukken zij het belang van een sterke rol van het bedrijfsleven, en wordt vaak de angst uitgesproken dat het bedrijfsleven een ondergeschoven kindje wordt als de Centra opgaan in het reguliere onderwijsbestel. Met name angst voor bureaucratie en een gebrekkige focus en mogelijkheid tot samenwerking met bedrijfsleven komen bij zowel voor- als tegenstanders van opname in het reguliere bestel naar voren.

27. Welke vragen (wensen) aangaande centra heeft u aan de politiek?

Deze open vraag is een eerste aanzet om de wens die Centra uitgesproken hebben om een gezamenlijke lobby te organiseren. Hierop kwamen veel mogelijke lobbypunten richting - met name- politiek Den Haag. Sommige punten zijn heel concreet, andere meer generiek:

01. Blijf Centra (financieel) ondersteunen, ook na 2020. (11x)
02. Geef voldoende experimenteer ruimte, niet rigide beoordelen. (6x)
03. Pak de BTW-problematiek nu eens echt aan. (4x)
04. Wees consistent in beleid. (2x)
05. 1000-uren norm schrappen, nieuwe kwalificatiesysteem met keuzedelen idem.
06. Geef Centra de ruimte om te ontwikkelen.
07. Zorg voor maatwerkdiploma's.
08. Neem eens kennis van de praktijk van het mbo en de Centra. Kom eens kijken!
09. Help bedrijven te begrijpen hoe het mbo in elkaar zit.
10. Geef helderheid over wat samenwerkingscholen zijn en betekenen voor Centra.
11. Maak subsidietrajecten eenvoudiger.
12. Zorg voor meer structuur op regionaal niveau.
13. Bepaal samen met Centra wat de stip op de horizon moet zijn.
14. Coöperatie werken echt heel goed, laat Den Haag daar uitspraak over doen.
15. Laat het PBT doorgaan met ondersteuning van Centra.
16. Human Capital Agenda moet concreter worden ingevuld.
17. Den Haag moet bedrijven oproepen contacten op te nemen met het onderwijs.
18. Laat Den Haag een uitspraak doen over de gewenste financiële verhoudingen.
19. Laat Den Haag discussie met bedrijfsleven organiseren om uit te zoeken hoe verantwoordelijk bedrijven zich echt voelen om opleidingen structureel te verbeteren.
20. Wat wil Den Haag van de Centra met betrekking tot het versterken van de leercultuur in Nederland?
21. Den Haag moet zich uitspreken over hoe Centra zich verhouden tot de topsectoren.

22. Eisen voor contacturen moeten worden losgelaten, anders is er te weinig ruimte voor studenten om in projecten in Centra te werken.
23. Er moet meer aandacht komen voor Een Leven Lang Leren.
24. Creëer ruimte voor pps binnen het reguliere onderwijsbudget.
25. Financier ook de onrendabele top binnen Centra: bv om verdieping mogelijk te maken.
26. Zorg voor financiering voor stenen: er zijn ook locaties nodig.
27. Geef duidelijkheid over financiële ondersteuning in de komende jaren.
28. Geef duidelijkheid over wat Den Haag op lange termijn van de Centra wil.

Een rode draad bij de antwoorden die gegeven werd was de oproep om bureaucratie voor Centra te verminderen: 'Maak het allemaal niet zo ingewikkeld. Geef gewoon kaders en laat daarbinnen de onderwijsinstellingen en bedrijven innoveren. Houd daarbij ook rekening met regionale verschillen. Bedrijven worden murw geslagen door alle ingewikkelde regelingen en doen daardoor minder dan gewenst. Veel meer kader gestuurd en resultaatgericht werken.'

Ook wordt gezegd dat consistentie in het beleid belangrijk is: 'Als je in de Strategische Agenda Hoger Onderwijs zegt dat je Centra wilt blijven ondersteunen, moet je niet daarna gaan zeggen dat je de financiering van bestaande centra wilt stoppen.'

De tientallen aandachtspunten voor politiek Den Haag zouden in een apart -nader uitgewerkt- document onder de aandacht van minister en Kamer kunnen worden gebracht. Een eerder document met 14 uitgewerkte lobbypunten is al bij een aantal Kamerleden neergelegd in de afgelopen maanden. Deze punten overlappen daar deels mee, of zijn aanvullend.

Als er een splitsing wordt gemaakt tussen alleen de opvattingen van overheden en die van de overige respondenten, valt op dat lokale en regionale overheden ook hier nogmaals waarschuwen tegen het stopzetten van financiering.

28. Heeft u nog andere opmerkingen of vragen naar aanleiding van dit interview?

Bij deze vraag werd in de meeste gevallen toegelicht dat er weliswaar al veel punten waren besproken in de gesprekken, maar dat er wellicht toch nog zaken waren die ontbraken, terwijl ze wel relevant zijn voor het onderzoek. Uiteraard was deze laatste vraag een open vraag:

01. Geen zaken die ontbreken. (41x)
02. Goed dat jullie dit doen, fijn dat het bottom-up is. (6x)
03. Goede vragen. (4x)
04. Hoe verhouden de topsectoren zich tot de Centra? (2x)
05. Zou de discussie over doelstellingen wel eens opnieuw willen doen.
06. Centra moeten meer aansluiting zoeken bij regionale ontwikkelingsmaatschappijen.
07. Kijk meer naar het cross-sectorale.
08. Ik wist niet dat er al 99 Centra waren, is dat echt noodzakelijk?

09. De opstartfase was voor ons lastig, daar zouden meer duidelijke afspraken moeten worden gemaakt, maar dat zal per center verschillen.
10. Wil graag mee blijven denken.
11. Er is onvoldoende afstemming over welke CIV's starten, zit teveel overlap in. Er is geen goeie regiovisie gemaakt.
12. Zet eens op een rijtje wat zeker werkt, en wat niet werkt, op basis van de ervaringen van alle Centra tot nu toe.
13. We zijn 2,5 jaar bezig, merken dat we elke dag beter op stoom komen. Dit moet dus gewoon doorgezet worden. Maar duurt echt nog wel 4-5 jaar voor er duidelijkheid is.
14. Het aantal onderwijsinstellingen binnen centra varieert, soms 1, soms meerdere, zou goed zijn de effecten van de varianten te onderzoeken.
15. Stagebegeleiding is in de basis wat de feitelijke verbinding is tussen ons en onderwijsinstellingen. De invloed die we uit kunnen oefenen op lesmateriaal die is belangrijk.
16. Zorg voor voldoende instroom voor CIVs. Meer voorlichting bij mbo's nodig.
17. Brancheverschillen zijn enorm. Er is niet zoiets als HET bedrijfsleven. Leren en ontwikkelen van werknemers, daarin zouden we een slag kunnen maken.
18. Laat ook andere partijen zoals bijv. Vereniging Hogescholen meedenken in dit traject.
19. Intersectoraal faciliteren rondom thema's werken en organiseren is een vak apart. Houd daar rekening mee.
20. In mijn ervaring zijn er relatief veel verschillende mogelijkheden om een centrum op te zetten en ook duurzaam te exploiteren. Ga niet uit van een 'one-site fits all' benadering.
21. Als ik kijk wat het gekost heeft om een aanvraag in te dienen (gaat echt over 10.000 euro's). Als we subsidie niet hadden gekregen, waren we gewoon veel geld kwijt alleen met de vraag.

Meest opvallende conclusies

Wat opvalt bij de vergelijking van de interviewresultaten is dat de respondenten uit het bedrijfsleven, van de lokale en regionale overheden en van de Centra zelf het niet alleen binnen hun eigen categorie sterk met elkaar eens zijn, maar dat ze het in vrijwel alle gevallen ook eens zijn met elkaar. Belangrijke, overkoepelende punten waar de respondenten het over eens zijn (in willekeurige volgorde):

- 1) Het verbeteren van onderwijs is hoofddoelstelling voor alle partijen (denk aan de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt, het innovatievermogen van bedrijven, 'leven lang leren' en verhogen onderwijskwaliteit). Want dit levert win-win situaties voor iedereen op.
- 2) De publiek-private samenwerking in de triple helix moet in stand blijven.
- 3) Dit geldt ook voor financiering: alle drie de partijen moeten blijvend meebetalen.
- 4) Als de Rijksfinanciering na de eerste tranche stop wordt gezet, zal het overgrote deel van de Centra omvallen: ze zijn dan nog niet in staat op eigen benen te kunnen staan.
- 5) Centra zouden zich op landelijk niveau samen moeten organiseren, met als doel een informeel lerend netwerk te zijn.
- 6) Dit *collectief* van Centra moet een vorm van zelforganisatie (bijv. stichting of vereniging) kiezen, met een "lean en mean" ondersteuning.

- 7) Er is grote behoefte aan een gezamenlijke signalering en belangenbehartiging richting overheid.

Toch zijn er ook enkele verschillen tussen bedrijfsleven, overheden en Centra: Het bedrijfsleven blijkt minder waarde te hechten aan het bevorderen van het concurrentievoordeel voor de sector. Er wordt veel meer waarde gehecht aan het verbeteren van het onderwijs, omdat dit leidt tot een win-win situatie voor zowel onderwijs, als overheid als bedrijfsleven: een goede afstemming tussen onderwijs en bedrijfsleven leidt immers tot betere studenten, die vaardigheden hebben die goed aansluiten bij de vraag uit het bedrijfsleven. Het bedrijfsleven krijgt daardoor betere medewerkers, het onderwijs levert betere studenten af en kan door betere aansluiting op de arbeidsmarkt wellicht ook rekenen op meer instroom. De algemene overheidsdoelstelling van aansluiting onderwijs op de arbeidsmarkt wordt ook behaald.

Kleine verschillen zijn dat bedrijven het in huis hebben van middelen in Centra zelf veel minder belangrijk vinden dan Centra en overheden (20 versus 45%). Overheden geven relatief een veel hogere score aan de doelstelling om het economisch voordeel voor de sector te bevorderen. Ook opvallend is dat bedrijven twee keer zo graag zien dat Centra zich verenigen dan de overige respondenten. Ook benadrukken ze dat het bedrijfsleven zelf wel goed aangesloten moet zijn in/bij die nieuwe organisatie. Centra benadrukken relatief vaak dat ze de ondersteuning van het PBT willen behouden.

Bedrijven geven twee keer vaker dan de andere respondenten aan dat ze het beëindigen van de Rijksfinanciering geen goed idee vinden.

Bijlage : Leden van begeleidende Kerngroep van Centra

Gerard Adema	CEW Centre of expertise watertechnologie Leeuwarden
Hans Dominicus	CoE voor Toerisme, Leisure en Hospitality
Hans Van Brussel	CIV technology & education lab (Teclab), Summacollege
Karin van Nieuwenhuijzen	Zorgboulevard ROC Westbrabant
Kees Nieuwenhuijse	CIVON Doetinchem
Erlijn Eweg	Hogeschool Utrecht
Monika Hoekstra	Automotive Center of Expertise (ACE), Helmond
Peter Engelen	Chemelot Innovations Learning labs, Geleen
Petra Koenders	CoE Biobased Economy (bij Avans)
Pieter Moerman	Platform Beta Techniek informatie: Tel. 070 311 9731
Judith Vos	Platform Beta Techniek